

7 Özbay Murat. Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi.–Ankara: Akçağ Yayınları, 2005.– 196 s.

А. Құрманәлі¹, А. Қажымұхан¹

¹*Сулейман Демирел атындағы университет, Қаскелен, Қазақстан*

ШЕТЕЛТІЛІ РЕТІНДЕ ТҮРІК ТІЛІН ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ ТҮРІК КИНОСЫН ПАЙДАЛАНУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Аңдатпа. Бүгінгі таңда шетел тілін оқытуды жаңа сатыға көтеру отандық педагогикадағы іргелі міндеттердің бірі болып табылады. Осы орайда, шетел тілін оқытуда жаңа идеяларды әр сабақта жан-жақты қолдану және жаңаша оқытудың тиімді жолдарын табу – заман талабына айналып отыр. Осыған байланысты, мақалада шетелдіктерге түрік тілін оқыту үрдісінде жаңашыл технология өнімі болып табылатын түрік киносын пайдаланудың маңыздылығы баяндалады. Сонымен қатар, мақалада кино көрсетілімінен бұрын, кино көрсетілімі кезінде және кино көрсетілімінен кейін назар аударатын жайттар жайында сөз етіледі және түрік тілі дәрістерінде түрік киносын пайдалануға байланысты пайдалы кеңестер ұсынылады.

Түйін сөздер: шетел тілі ретінде түрік тілін оқыту, киноның маңызы, түрік киносын пайдалану, түрік тілі сабақтары, іс-шаралар.

A. Kurmanali¹, A. Hacımuhan¹

¹*Süleyman Demirel University, Kaskelen, Kazakhstan*

THE IMPORTANCE OF USING FILMS IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract: Today, in globalized world learning and teaching foreign language is of great importance. In order to meet this need, a lot of researches and projects are being conducted in the field of foreign language teaching. With the aim of making contribution to the field of teaching Turkish as a foreign language, the paper focuses on the importance of using Turkish films in teaching Turkish to foreigners. Moreover, authors discuss issues to be taken into consideration before watching a film, while watching a film and after watching a film and offer some useful suggestions on using films in Turkish classes.

Key words: teaching Turkish to foreigners, importance of movies, using Turkish films, Turkish classes, activities.

UBTBN 16.31

S. Uysal¹, L. Uysal¹

¹*Süleyman Demirel Üniversitesi, Kaskelen, Kazakhstan*

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MATEMATİK TERİMLERİ

Özet: Matematik bir düşünce biçimi ve evrensel bir dil olduğundan günümüzde dil öğretiminde matematik önemli bir yere sahiptir. Yani şöyle ki matematik eğitimin baş tacıdır diyebiliriz. Dil hepimizin de bildiği gibi çevremizle iletişim sağlayabilme yeteneğini ortaya çıkaran en büyük ve en önemli unsurlarımızdandır. Bildiğimiz üzere dil sadece kelimelerden oluşmamakta kelimelerin yanı sıra terimler ve cümlelere de ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca kelimelerin farklı farklı cümleler içinde kullanılarak yeni manalar ortaya çıkardığı da göz ardı edilmemelidir. Matematikte kendi içerisinde yeni bir boyut kazanmış bir dil gibidir. Adeta kendi dilini oluşturmuş bir ülke konumundadır. Kendine has bir dili mevcuttur. Bizler de bu deryadan yararlanma, bu okyanustan bir parça almayı hedefledik. Dil öğretiminde matematik terimlerinin ne kadar önem arz ettiğini ön plana çıkarmaya çalıştık. Okuyacağınız bu makalemiz de hedef Türkçe Öğretiminde Matematik

Terimlerinin Öğretilmesi olduğundan çeşitli makale ve kitaplardan bu konu hakkında alıntılar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil öğretimi, Türkçe, matematik terimleri

Giriş

Dil insanlar arası ilişki kurmada en önemli faktörlerden bir tanesidir. Dili oluşturan temel kavramlar sözcüklerdir sözcüklerde bir araya gelerek kavramları oluşturur. Oluşan kavramlar fikirlerin etiketi konumundadır. Yapılan dil ile ilgili tanımlara baktığımızda dil ile öğrenmeyi birbirinden ayrı kılmak neredeyse imkânsızdır. Dil aynı zamanda sosyal bir ortamın oluşturulabilmesine vesiledir. Bu sosyal ortam sınıf içerisinde sağlanacak olan iletişim ortamıyla mümkün kılınabilir.

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir vasıta. Dil diğer insanlarla bütün münasebetlerimizde bize aracılık eden, sosyal bağlarımızı düzenleyen bir vasıta olarak hayatımızın her safhasında mevcuttur. Ailede, yolda, sokakta, çarşıda, pazarda, okulda, iş yerinde ve her yerde onunla beraber yaşıyoruz. Dilin insan hayatında çok mühim bir yeri vardır. Dil olmasa anne baba ve kardeşlerimizle, dost ve akrabalarımızla, çevremizdeki insanlarla anlaşmamız, onlarla bir arada yaşamamız mümkün olur muydu? İki insanın bulunduğu yerde dil vardır. Fertler dil vasıtasıyla meramlarını birbirlerine anlatabilirler.

Dil, insan benliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. İnsan zekasının, insandaki sınırı çizilemeyen duygu ve düşünce kabiliyetinin sonuçları kendi benliğinin dışına ancak dille aktarılabilir. Bu bakımdan dil ile düşünce iç içe girmiş durumdadır. Kazak dilbilimcisi EsenovaKalbike şöyle der: “Düşünce ile dili, dil ile düşünceyi birbirinden ayırmak mümkün değildir. Kelimelerimiz ve dilimiz bir bakıma duygu ve düşüncelerimizin dışı uzanmış görüntüleri, zihindeki kavramların ses kalıbına dönüşmüş sembolleridir. Duygu ve düşüncelerdeki genişlik, derinlik ve anlamlılık ifadesini ancak dille gerçekleştirebilir, insan dil ile düşünür.

Geleneksel yabancı dil öğretim yöntemleri, dil öğretiminde beklenen başarıyı sağlayamamaktadır. Öğretmen merkezli olan geleneksel sistemlerde öğrenciler genellikle ikinci plandadır. Öğretmenin, öğrencilerin farklı duyularına yönelik etkinlikler kullanarak ders anlatmaması öğrencilerin yabancı dil derslerine karşı olan ilgisini azaltmaktadır. Öğretmenin ders kitabını ve yazı tahtasını kullanarak gerçekleştirdiği bu öğretim yönteminde öğrenciler belli bir süre sonra motivasyon eksikliği yaşamaktadırlar. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kalitesini arttırmak ve öğrencileri isteklendirmek için onların mümkün olan tüm uyarıcılarını harekete geçirmek gerekmektedir. Bundan dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak matematik terimlerle öğretimi ve uygulaması öğretimin daha etkili olmasını sağlayacaktır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan matematik terimlerle öğretimi ve uygulaması geleneksel öğretimden farklı öğretmene yardımcı olduğu gibi öğrencileri de daha canlı ve diri tutulmasına yardımcı olmaktadır.

Gerçek ortamlara yakın bir sistem içerisinde yabancı bir dili öğrenmek öğrencinin ilgisini çekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde matematik terimlerin kullanılması öğretilen kelimeler ile kavramların daha kolay öğretilmesi ve öğrenilmesine yardımcı olacaktır.

Matematik öğrenmenin yolu da öğretmenin yolu dilden geçmektedir. Yani matematik öğreneceksek dili kullanmak zorundayız. Tabi bilindiği gibi sadece matematik öğreniminde değil hayatın her alanında dili kullanmak zorundayız. Fakat bizim bu makaledeki hedefimiz matematik öğretiminde dil olduğundan, dilin nasıl kullanılması gerektiği konusunda tespit amaçlandığından ağırlık olarak dilin matematik alanında hangi boyutta kullanıldığını göstermekteyiz.

Matematiksel dilde dörtgen, orantı ve benzerlik gibi kelimeler kullanılmaktadır. Bu kelimelerin kullanımı sonucu bizim kafamızda oluşan ile dinleyicinin kafasında oluşan sembollerin, manaların aynı olduğunu düşünürüz. Fakat bu durum her zaman böyle değildir. Gerek matematikte olsun gerekse yukarıda da belirttiğimiz gibi günlük konuşma sahasında olsun şahısların kelimelere farklı anlamlar da yükleyebilmesi kaçınılmaz bir durum olmuştur. Gerekçe olarak diyalog sağlayabildiğimiz kişi ile aslında tam manasıyla bir iletişim sağlanmamış olur.

Matematikte bulunan her bir kavram yeni bir kelimeyi karşılamaktadır. Bu durumda yeni düşüncelerin, yeni fikirlerin ve yeni bakış açılarının ortaya çıkışı demektir. Matematik dersini vermekte olduğumuz öğrenci bu yeni oluşan kavramları yazarak öğrenmelidir. Matematiğin kendine has bir sözcük kümesi vardır. Bu kelime kümesinde günlük hayatta kullandığımız kelimeler olduğu gibi matematiğin kendine has olan terimleri de yer almaktadır. Matematiğin kendine has olan dilini matematiği öğretmenin çok iyi öğrenmesi ve kendi sahasında bir uzman gibi kullanıp öğretebilmesi gerekir.

Otterburn ve Nicholson (1976) yaptıkları bir araştırmada öğrencilerin pek çok matematiksel terimi bildiklerini fakat aynı zamanda öğretmenlerin sıklıkla kullandıkları birçok matematiksel sözcüğü açıklamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmanın sonuçları, öğretmenlerin çoğunun bu problemin farkında olmadıkları gibi öğrencilerin matematiksel sözcükleri tam kesinlikle ifade edemedikleri ve bunları anlayarak kullanamadıklarını ortaya koymuştur. Bu sözcükleri öğrencilerin doğru içerikle kullanmaları çok önemlidir. Matematikte kullanılan terimlerin ve kavramların pek çoğu öğrencilere yabancı olabilir; bu kavram ve terimler doğru içerikle kullanılmadığı zaman farklı anlamlara gelebilir [1-2].

Matematiksel dil en çok sözel problemler oluşturulduğunda kullanılmaktadır. Böyle oluşturulan problemlerin içeriği anlaşılır ve net bir dil ile yazılmalıdır. Bu tarz problemler ile aslında matematiğin günlük yaşamdan uzak olmadığını, hayatın birebir içinde geniş bir sahada kullanıldığını göstermek açısından önemli rol oynamaktadır. Hepimizin de bildiği gibi sözel problemler öğrenciyi aşırı derecede zorlamaktadır. Bunun nedeni ise matematik dersinde kullanılan dilin üzerine düşülmemesi ile ilgilidir.

Matematik terimlerinin eğitimde kullanılmaya başlanması görsel ve işitsel uyarıları birlikte harekete geçirdiği için bu materyallerle yapılan öğretim etkinlikleri bireylerde daha çabuk refleks, alışkanlık haline gelir.

Hızla artan dünya nüfusu, eğitimde bir takım sıkıntıları da beraberinde getirmiştir. İşte bu sıkıntıların giderilmesi için eğitimciler başta olmak üzere bir takım yeni modeller aramaya yönelmiştir. Uzaktan öğretim de bu arayışların sonucunda ortaya çıkmış bir modeldir. Matematik biliminde kullanılan terimler çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Her terim farklı bir sembol ile kendisini ifade etmektedir. Matematik biliminde, terim ve kavramlar, matematiksel olgu ve olayları tanımlamak amacıyla kullanılır. Bu sebeple, kavram ve terimler matematik öğretiminde önemli bir yer kaplar.

Kavram ve terimler, matematiğin araştırma ve incelemeye, veri toplamaya, verilen değerlendirmeye ve sonuç çıkarmaya yönelik bilimsel çalışmalar yapan bilim dalı olmasından ötürü oldukça önemli bir yeri vardır. Bu kavram ve terimlerin ne kadar önemli olduğu, matematiğin tanımında bile açıkça ortaya çıkmaktadır.

Matematiksel terimler günlük yaşamda da çok büyük önem taşımaktadır. Her an değişebilen kuralları içinde barındıran matematik insanları yenilikçi olmaya yeni arayışlara sevk etmektedir. Düşünceleri kesin bir şekilde ifade etmede önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda matematiksel terimler kişinin hem mantıki düşünme hem de Pratik zekasını geliştirmede çok büyük öneme sahiptir. Matematik terimleri günlük hayatta kullanıldığı kadar eğitim hayatında da çok fazla etkin şekilde kullanılmaktadır. Eğitimin her kademesinde matemati dersi olmazsa olmaz olmuştur. Bunun en büyük sebebi ise matematik terimleri insan hayatının içinden ortaya çıkmış olmasıdır.

Walter Liedtke'nin bir tezine göre matematik derslerinde yapılan yazma tarzı öğretim öğrencinin kendi fikir ve düşüncelerini ortaya sunabilmesi için yardımcı bir araçtır. Öğretmenin buradaki görevi ise eve yazma ödevleri vermesi ve yazma aktivitelerinin matematikte ne kadar önemli bir yere sahip olduğunun farkına varmasıdır. Aynı zamanda bu aktivitelere olanak sağlayacak ortamı oluşturmalıdır.

Geleneksel matematik öğretiminde, öğrencilerin ne metin okumalarına ne de konuşmalarına fırsat verilmektedir. Oysa NCTM'nin (A.B.D.'deki Ulusal Matematik Öğretmenleri Konseyi) 1989 raporunda yer alan, matematik eğitimi ile ilgili genel amaçlardan biri de 'öğrenci matematiksel konuşmayı öğrenmelidir. Öğrenciler sınıf içi diyaloglarda matematiksel dili kullanmalı, bir

problemin oluşturulması ve çözümü ile ilgili konuşmalara ve tartışmalara katılmalıdır. Matematikle ilgili konuşma en çok öğretmen tarafından yapılmaktadır. Oysa öğrencilerde matematiksel dilin gelişmesinde sözlü anlatım önemli bir etmendir. Straker (1993)'ın da belirttiği gibi matematikle ilgili zorluk yaşayan öğrencilere öğretmenler daha çok kâğıt ve kalemle yapacakları alıştırmalar vermektedir; oysa matematikle ilgili konuşmaları ve tartışmaları öğrencilerin bu zorluklarını aşmalarında daha çok yardımcı olacaktır. Öğretmenin buradaki rolü öğrencilerin matematik ile ilgili konuşmalarına ve tartışmalarına olanak verecek öğretim ortamları oluşturmaktır. Pimm (1987) öğrencileri tartışma ve konuşmaya teşvik etme gereğinin nedenlerini şöyle sıralamıştır:

- Düşünceler ve fikirler yoluyla başkalarıyla iletişim kurmak,
- Öğrencinin düşünme süreçlerini anlamaya yardımcı olmak ve
- Öğrencilerin bunları daha iyi yansıtmasını sağlamaktır [2-14].

Öğrenciler ellerinde bulundurdıkları matematik kitaplarını ve diğer materyallerin içinde bulunan terimleri anlayacak seviyeye getirilmelidirler. Matematik terimlerinin normal şartlarda dil yönüyle ölçülmesi mümkünken günümüzde bunun ölçülebilmesi ne yazık ki oldukça zordur. Ayrıca kitapların içeriğini öğrencilerin anlayıp anlaması da tartışmaya oldukça açık farklı bir konudur.

MATEMATİKTE KULLANILAN TERİMLER VE AÇIKLAMALARI

Matematikte kullanılan birçok terim mevcuttur. Bunları alfabetik sıraya göre birer birer açıklayalım:

Açı: Başlangıç noktası ortak olan iki ışının birleşim kümesi.

Asal Sayı: 1 ve kendisinden başka pozitif böleni olmayan 1 den büyük pozitif tam sayılara denir.

Alan: Bir düzlem bölgesinin büyüklüğüdür.

Anket: Veri toplamada kullanılan ölçme aracı.

Aritmetik Ortalama: Bir diziyi oluşturan sayıların toplamının, dizinin terim sayısına bölünmesi ile elde edilen sayı

Ayrıt: Cisimlerle kesişen iki düz yüzün ara kesiti.

Ayrık Olay: Aynı anda gerçekleşemeyen olaylar.

Ayrık Olmayan Olay: Aynı anda gerçekleşebilen olaylar.

Bağımsız Olaylar: İkisinden birisinin oluşu veya olmayışı diğerinin olma olasılığını etkilemeyen iki olay.

Başlangıç Noktası (Orijin): Koordinat eksenlerinin kesiştikleri noktadır.

Boş Küme: Hiç elemanı olmayan kümedir.

Basamak: Bir sayının rakamlarının bulunduğu yer.

Basamak Tablosu: Bir sayıdaki rakamların konumlarından dolayı aldıkları değerleri gösteren tablodur.

Birim: Bir niceliği ölçmek için kendi cinsinden örnek seçilen değişmez parça.

Bölen: Bir bölme işleminde bölünen sayının kaç eşit parçaya ayrıldığını gösteren sayı.

Bölüm: Bölme işlemi sonunda elde edilen sayı

Bölünen: Bölme işleminde eşit parçalara ayrılması gereken sayı, miktar.

Bilinmeyen: Bir eşitliği sağlayan sayılara karşılık gelen sembol ya da harfdir.

Çember: Bir düzlemdeki sabit bir noktadan eşit uzaklıkta bulunan noktaların kümesidir.

Çıktı: Bir olasılık deneyinde, karşılaşılabilecek mümkün olan durumlardan her birisi.

Çelişki: Doğruluk değeri daima yanlış (0) olan bileşik önerme.

Cebir: Sayıların bilinmeyenle temsil edildiği matematik cümlesidir.

Çarpma: Bir çarpma örneğinde katlanan sayı.

Çevre: Bir çokgen oluşturan doğru parçalarının uzunlukları toplamı o çokgenin çevresini verir.

Çokgen: Üç veya daha fazla doğru parçasının(kenarlarının) birleşimi ile oluşan basit kapalı bir eğri.

Çap: Çemberin merkezinden geçen ve uç noktaları çember üzerinde bulunan doğru parçası.

Çember Parçası: Çemberin iki noktası arasında kalan parçası, çember yayıdır.

Çevre Açısı: Köşesi çember üzerinde olup kenarları çemberle kesişen açı.

Deklemi Çözmek: Denklemin köklerinin bulma işlemi.

Daire: Çember ile iç bölgesinin birleşimi.

Daire Dilimi: Bir dairede, merkez açının iç bölgesinin gördüğü yayla sınırlı olan kısmı.

Daire Grafiği: Bir bütünün parçaları hakkında bilgi sunmada kullanılan, daire şeklindeki grafik türüdür.

Değişme Özelliği: Elemanların yerleri değiştiğinde işlem sonucunun değişmemesi.

Değişken: Sayıları temsil eden harftir.

Denklemler: İçinde en az bir bilinmeyen bulunan eşitlik.

Dış Ters Açısı: Herhangi iki doğruyu üçüncü bir doğru kestiğinde, bu doğruların arasında olmayan ve kesenin farklı yanlarındaki komşu olmayan açılar.

Dışbükey Çokgen: Köşegenlerinin tamamı çokgenin iç bölgesinde olan çokgenlere verilen isim.

Dik Dairesel Silindir: Tabanları birbirine eş ve paralel iki daireden oluşan ve eksen tabanlara dik olan cisim.

Dik Kenar: Bir dik üçgende her bir dar açının karşısında bulunan kenar.

Dik Üçgen: Bir açısının ölçüsü 90 derece olan üçgen.

Doğru Orantı: Biri artarken diğeri de aynı oranda artan ya da biri azalırken diğeri de aynı oranda azalan çokluklar arasındaki orantı çeşidi.

Dönme Açısı: Bir şeklin dönme merkezi etrafında döndürüldüğü açı.

Dar Açısı: Ölçüsü 90 dereceden küçük olan açı.

Dik Açısı: Ölçüsü 90 derece olan açı.

Dekar(Dönüm): 1000 metre kare değerinde yüzey ölçü birimi.

Derece: Açısı ölçüsü birimidir.

Doğru: Bir doğru parçasının her iki ucundan ve zıt doğrultularda uzatılması ile elde edilir.

Doğru Parçası: İki nokta arasında en kısa yolu oluşturan noktalar kümesi.

Doğrudaş Noktalar: Aynı doğru üzerindeki noktalar.

Düzlem: Bir düz yüzeyin bütün yönlerde sonsuz olarak genişletilmesiyle elde edilen noktalar kümesi.

Eleman: Kümeyi oluşturan nesnelerin her biridir.

Eşitsizlik Sistemi: En az iki eşitsizliğin meydana getirdiği sistem.

Evrensel Küme: Üzerinde çalışılan konuyla ilgili olan tüm elemanları içeren kümedir.

Eğik Dairesel Silindir: Tabanları birbirine paralel iki daireden oluşan ve eksen tabanlara dik olmayan cisim.

Eksen: Dairesel silindirde birbirine eş ve paralel iki daire olan tabanların merkezlerini birleştiren doğru.

Eşitlik: İçinde = sembolü bulunan matematik cümlesidir.

Etkisiz Eleman: İşlemlerde etkisi olmayan elemandır.

Eşlik: Eş olma durumu.

Fonksiyon: Tanım kümesinin her elemanını, değer kümesinin yalnız bir elemanı ile eşleyen bağıntı.

Geometrik Yer: Aynı özellikleri taşıyan noktaların oluşturduğu küme.

Geniş Açısı: 90 derece ile 180 derece arasında bir ölçüye sahip olan açı.

Geometrik Dizi: Bir sayıyla başka bir sayının ardışık çarpılması veya bölünmesiyle elde edilen sayıların oluşturduğu örüntüdür.

Hüküm: p ise q şartlı önermesinde q önermesi.

Hacim: Bir cismin uzayda doldurduğu boşluktur.

İşlem: A'nın bir alt kümesinden B'ye fonksiyon.

İspat: Bir teoremin hükmünün doğru olduğunu gösterme.

İrrasyonel Sayı: Devirli ondalık açılımı olmayan sayıdır.

İmkânsız Olay: Olasılığı sıfır olan olaydır.

Işın: Bir noktadan çıkıp sonsuza giden yarım doğrulardan her biri.

İstatistik: Bir sonuç çıkarmak için olguları bir yönteme göre toplayıp sayı olarak belirtme işlemi.

İç Açı: Herhangi iki doğruyu üçüncü bir doğru kestiğinde, bu doğruların arasında ve kesenin farklı yanlarında olan açılar.

İç Ters Açı: Herhangi iki doğruyu üçüncü bir doğru kestiğinde, bu doğruların arasında ve kesenin her iki tarafında komşu olmayan açılar.

Karakteristik: Bir sayının onluk logaritmasının tam kısmıdır.

Kesin Olay: Olasılığı 1 olan olay.

Kat Sayı: Terimlerin sayısal çarpanı.

Kesen: Paralel iki doğrunun her birini farklı bir noktada kesen üçüncü doğrudur.

Kiriş: Uç noktaları çember üzerinde bulunan doğru parçası.

Kesir: Bütünün eş parçalarından birisi ya da birkaçı.

Köşegen: Bir çokgende ardışık olmayan köşeleri birleştiren doğru parçasıdır.

Küme: Birbirine benzer veya aynı cinsten olan şeylerin oluşturduğu bütün, takım, grup, öbektir.

Küp: Yüzleri birbirine eş karelerden oluşan altı yüzlü cisim. Bir cismin hacim hesabında kullanılan ölçü birimidir.

Olasılık: Bir şeyin olabilmesi durumu, olabirlik, ihtimaldir. İstenen durumların tüm durumlara oranıdır.

Olay: Örneklem uzayın her alt kümesi.

Oran: İki sayı arasındaki karşılaştırma.

Orantı: İki oranın birbirine eşitliğine denir.

Ortak Dikme: Paralel iki doğruya dik olan doğru.

Önerme: Doğru ya da yanlış kesin bir hüküm bildiren ifadeler.

Örten Fonksiyon: Değer kümesindeki bütün elemanları tanım kümesinin en az bir elemanı ile eşlenen fonksiyon.

Özdeşlik: Değişkenin her reel değeri için doğru olan eşitlik.

Örüntü: Belirli bir kurala göre düzenli bir şekilde tekrar eden veya genişleyen şekil yada sayı dizisi.

Paralel Doğrular: Aynı düzlemde bulunan ve ara kesitleri boş küme olan iki doğru.

Sayı Doğrusu: Üzerine reel sayıların yerleştirildiği doğrusudur.

Süsleme: Çokgenlerin boşluk kalmadan üst üste gelmeden belirli bir kurala göre düzlemi kaplaması.

Terim: Bir bilim dalı içinde özel anlamı olan kelime.

Teğet: Çember ile yalnızca bir noktada kesişen doğru.

Yansıma: Bir şeklin doğruya göre simetriği.

Yay: Çemberde farklı iki nokta arasındaki çember parçası.

Yükseklik: Geometrik biçimlerde, tabandan tepeye olan uzaklıktır.

Töndeş Açılar: Aynı yöne bakan açılar.[3-2]

Sonuç olarak Türkçe dil öğretiminde matematiksel terimler önemli bir yer teşkil eder. Bu terimlerin öğretilmesinde öğretmenin terimlere tam manasıyla vakıf olması ve öğrencilere olduğu gibi doğru bir şekilde aktarılması hedeflenmelidir. Böylece matematiksel terimlerin anlaşılması yönünden oluşan problemler ortadan kaldırılmış olacaktır. Türkçe öğretiminde matematiksel terimlerin öğretilmesi de yukarıda açıkladığımız gibi geniş bir sahada yer almaktadır.

Sonuçta dil öğretiminde matematik terimlerinin kullanılması öğretimin en önemli özelliklerinden biri olmuştur.

Dil öğretiminde kültürel öğelerin aktarılması gerekmektedir. Aksi takdirde yabancı dil öğretimi eksik kalır. Çünkü dil, kültürün aynası ve aktarıcısı durumundadır. Yabancılarla Türkçe öğretirken kültür unsurlarına yer vererek onların dilin içine girmelerini sağlamak, sosyal ilişkilere yer vermek ve öğrendiklerini sıkça tekrarlatmak gerekir . Yabancılarla Türkçe öğretiminde hedef

kitlenin özelliklerini de dikkate alarak seçilecek kısa filmler hem derse olan ilgiyi artıracak hem de dilin doğal kullanımının fortamına girmesiyle birlikte dil becerilerinin daha sağlıklı gelişmesine sebep olacaktır.

Kaynakça

- 1 Çalıkoğlu Bali G. Matematik Öğretiminde Dil / G. Çalıkoğlu Bali. – Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 2002. – 61 s.
- 2 Baki A. Okul Matematiğinde ne Öğretelim // Nasıl Öğretelim, Milli Eğitim. . – 1996. – s. 170

S. Uysal¹, L. Uysal¹

¹Süleyman Demirel University, Kaskelen, Kazakhstan

Mathematic terms in teaching Turkish language to foreigners

Abstract: Mathematics is thinking system and universal language, which nowadays has an important place in teaching language. Briefly, we can say that mathematics is the most valuable thing in education. Obviously, language is the most important element to communicate with our environment. As all of us know, language is not only based on words or vocabulary, at the same time we need terms and sentences. In addition, we must not forget, if we use word in different context, it uncovers new meanings. Mathematics is like a language gaining new dimension. It is like a country with its own language., almost a unique language. Therefore, we aim to use this big ocean of information, and we try to explain the importance of mathematic terms. In this article, our target is to use mathematic terms in teaching Turkish language, referring to quotations from different articles and books on this subject.

Key words: Teaching language, Turkish, mathematic terms.

С. Уйсал¹, Л. Уйсал¹

¹Университет имени Сулеймана Демиреля, Каскелен, Казахстан

Математические термины в обучении турецкого языка иностранцам

Аннотация: Математика играет огромную роль в изучение языка в современном мире, так как является способом мышления и международным языком. Можно сказать, что математика является очень важной частью образования. Как мы все знаем, язык – это самое большое и важное средство для нашего общения с окружающими. А так же мы знаем, что язык состоит не только из слов, так же он нуждается в терминах и в предложениях. Не нужно забывать и то, что используя одно и то же слово в разных предложениях, мы получаем абсолютно новые значения. Также и математика является возвышенным языком в себе же. Словно страна, которая установила свой отдельный язык. И мы тоже поставили себе целью – использовать эту реку и стать частичкой океана. Мы постарались выделить то, как важны математические термины в изучении языка. Целью этой статьи является показать роль и значение математических терминов в изучении Турецкого языка. Именно поэтому были использованы разные материалы на эту тему.

Ключевые слова: изучение языка, турецкий, математические термины.

IRSTI 16.31

A.N. Berikbolova¹

¹Suleyman Demirel University, Kaskelen, Kazakhstan